

## **Recenzja**

### **Rozprawy doktorskiej magister Małgorzaty Wąsacz pt. „Motywacyjne mechanizmy zmiany zachowań zdrowotnych 1)ród dzieci i młodzieży z nadwagą i chorobą otyłościową: badania w populacji województwa podkarpackiego”**

**Promotor dr hab. Marta Kopańska, prof. UR**

Niniejsza recenzja została przygotowana zgodnie z uchwałą Rady Dyscyplin Collegium Medicum Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 25.06.2026r. w sprawie powołania na recenzenta w przewodzie doktorskim w dyscyplinie nauki medyczne wszczętym dla mgr Małgorzaty Wąsacz.

### **Uwagi ogólne**

Tematykę podjętą przez mgr Małgorzatę Wąsacz należy zaliczyć do zagadnień o istotnym znaczeniu zdrowotnym i społecznym. Problematyka zdrowia podejmowana jest w wielu badaniach naukowych. Jednak, ze względu na dynamiczne zmiany współczesnego świata, wymaga ciągłej pogłębionej eksploracji naukowej, w tym szczególnie koncentracji na uwarunkowaniach, wpływających na kondycję człowieka. Od zarania dziejów zdrowie stanowiło istotny obszar do namysłu - nie tylko w kontekście szacowania warunków sprzyjających zdrowiu, wdrażania skutecznych działań profilaktycznych, ale także jako zasadnicza podstawa umożliwiająca osiągnięcie celów życiowych. W świetle stwierdzonej przez wielu badaczy wielowymiarowości kontekstów aktualnych warunków życia zagadnienie zdrowia człowieka jawi się jako obszar o coraz większym znaczeniu.

Nadwaga i otyłość jest zjawiskiem odnotowywany w alarmujących statystykach niemal na całym świecie, staje się nie tylko problemem estetycznym, lecz poważną chorobą, powodującą negatywne skutki w obrębie zdrowia indywidualnego i społecznego. Należy docenić więc wybór obszaru badań mgr Małgorzaty Wąsacz, tym bardziej, że zdrowie nastolatków ma zasadniczy wpływ na ich dalsze losy, style życia, aspiracje w bliższej i dalszej perspektywie oraz aktywność w każdym wymiarze życia. Rozpoznawanie psychospołecznych uwarunkowań zdrowia tej grupy wiekowej zasługuje na szczególną uwagę i docieklivość, pozwala bowiem określić czynniki stanu zdrowia młodych ludzi, a w konsekwencji zapobiegać chorobom w dalszych etapach życia; umożliwia także poprawę jakości życia młodzieży.

## Ocena układu rozprawy doktorskiej i strony formalnej

Rozprawa została przygotowana w formie spójnego tematycznie zbioru czterech artykułów naukowych, opublikowanych w latach 2025–2026, obejmującego jedną pracę przeglądową oraz trzy prace oryginalne. Należy podkreślić, że wszystkie publikacje wchodzące w skład cyklu ukazały się w renomowanych czasopismach naukowych uwzględnionych w wykazie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Łączna wartość współczynnika Impact Factor dla publikacji tworzących cykl wynosi 17,2, natomiast ich sumaryczna punktacja według wykazu ministerialnego – 390 punktów.

Na cykl publikacji składają się:

1. Wąsacz M, Sarzyńska I, Ochojska D, Błajda J, Bartkowska O, Brydak K, Stańczyk S, Bator M, Kopańska M. (2025) Psychosocial Consequences of Excess Weight and the Importance of Physical Activity in Combating Obesity in Children and Adolescents: A pilot Study. *Nutrients* 17:1690 <https://www.mdpi.com/2072-6643/17/10/1690>
2. Wąsacz M, Ochojska D, Sarzyńska I, Bartkowska O, Stańczyk S, Błajda J, Frej D, Kopańska M (2025) Family support and motivational factors in weight loss among children and adolescents – a cross-sectional study. *Frontiers in Nutrition* 12:1618016 <https://www.frontiersin.org/journals/nutrition/articles/10.3389/fnut.2025.1618016/full>
3. Wąsacz M, Frej D, Ochojska D, Kopańska M (2026) Psychometric Properties and Factor Structure of the Polish ChEDE-Q in a Community Sample of Adolescents: Associations with BMI. *Nutrients* 18:1028. <https://www.mdpi.com/2072-6643/18/7/1028>
4. Wąsacz M, Sarzyńska I, Błajda J, Orlov N, Kopańska M (2025) The Impact of Digital Technologies in Shaping Weight Loss Motivation Among Children and Adolescents. *Children-Basel* 12:685 <https://www.mdpi.com/2227-9067/12/6/685>

We wszystkich czterech publikacjach składających się na cykl stanowiący podstawę rozprawy Doktorantka jest pierwszą autorką, a zgodnie ze złożonymi oświadczeniami jej wkład w ich powstanie miał charakter wiodący. Świadczy to o znacznym zaangażowaniu Doktorantki w realizację projektu badawczego, a także o jej samodzielności naukowej. Na podkreślenie zasługuje również efektywna współpraca zespołu badawczego w realizacji badań, szczególnie istotna w przypadku prac oryginalnych.

Układ rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Wąsacz nie budzi zastrzeżeń, odpowiada przyjętym normom dla tego rodzaju prac. Rozprawa doktorska jest przygotowana przejrzysto. Struktura pracy jest poprawna, rozprawa składa się z sześciu prawidłowo opisanych rozdziałów. W jej skład - poza kopiami artykułów - wchodzi wykaz stosowanych skrótów, piśmiennictwo,

streszczenie w języku polskim i angielskim, oświadczenia autorów prac, a także wykaz prac składających się na dorobek naukowy Doktorantki. Całość liczy 130 stron.

### **Ocena merytoryczna rozprawy doktorskiej**

W rozprawie doktorskiej mgr Małgorzata Wąsacz podjęła problematykę zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży z nadwagą i chorobą otyłościową. W części wstępnej w sposób uporządkowany i merytorycznie właściwy przedstawiła najważniejsze zagadnienia tworzące teoretyczne podstawy podjętego problemu badawczego. Odwołując się do aktualnej i adekwatnie dobranej literatury przedmiotu, dokonała jej krytycznej analizy oraz sformułowała trafne wnioski. Uwzględniła również istotne zagadnienie profilaktyki nadwagi i choroby otyłościowej w populacji dzieci i młodzieży, a także strategie interwencyjne, których skuteczność w edukacji zdrowotnej znajduje potwierdzenie w literaturze przedmiotu.

Zasadniczym celem pracy stało się rozpoznanie mechanizmów motywacyjnych wpływających na zmianę zachowań zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży z nadwagą i chorobą otyłościową w populacji województwa podkarpackiego, ze szczególnym uwzględnieniem roli czynników psychospołecznych, środowiskowych oraz rodzinnych. Tak określony cel badań zasługuje na szczególne podkreślenie, ujmuje bowiem niniejsze zagadnienie w szerszym kontekście, stwarzając tym samym właściwą podstawę do określenia implikacji praktycznych.

Poszukując odpowiedzi na postawione pytania badawcze zrealizowane zostały kolejne etapy badań: przegląd systematyczny literatury, badanie ilościowo-jakościowe, analiza zachowań zdrowotnych i czynników psychospołecznych oraz analiza psychometryczna narzędzia ChEDE-Q.

W badaniu właściwym Doktorantka porusza najważniejsze kwestie odnoszące się do oceny zachowań zdrowotnych, w tym motywacji do utrzymania zdrowia, zależności między BMI a wybranymi aspektami funkcjonowania psychospołecznego jak: obraz ciała, samoocena, zachowania żywieniowe, aktywność fizyczna, wsparcie rodziny oraz innych czynników motywujących do odchudzania. Podjęła także próbę określenia warunków form interwencji wzmacniających motywację do zmiany zachowań zdrowotnych.

Prezentacja wyników oraz ich interpretacja nie budzą wątpliwości. Doktorantka właściwie zaprezentowała tok postępowania badawczego oraz uwypukliła ważność uzyskanych wyników. Zaproponowane wnioski są trafne i czytelne. Doktorantka słusznie podkreśliła, że utrzymanie długoterminowej motywacji oraz kompleksowego podejścia do problemu nadwagi i otyłości wśród dzieci i młodzieży wymaga kompleksowego podejścia do

opisanego problemu. Wskazane jest wykorzystywanie szerokoprofilowych działań profilaktycznych i terapeutycznych wzmacniających kompetencje dzieci i młodzieży w rozpoznaniu czynników sprzyjających stylowi życia ukierunkowanego na zachowanie własnego zdrowia oraz eliminowanie zachowań antyzdrowotnych.

Na szczególną uwagę zasługuje przeprowadzona przez Doktorantkę analiza właściwości psychometrycznych polskiej wersji narzędzia ChEDE-Q. Uzyskane wyniki stanowią istotny etap na drodze do jego dalszej walidacji i szerszego zastosowania w populacji polskich adolescentów. Naturalnym kierunkiem kontynuacji podjętych badań wydaje się pogłębiona walidacja narzędzia, przeprowadzona na większej i bardziej zróżnicowanej próbie, pozwalająca na pełniejszą ocenę jego właściwości psychometrycznych oraz użyteczności w różnych grupach badanych. W mojej ocenie podjęcie takich badań w dalszej działalności naukowej Doktorantki stanowiłoby logiczną kontynuację przedstawionego cyklu publikacji, a zarazem mogłoby istotnie zwiększyć znaczenie aplikacyjne uzyskanych wyników.

Należy przy tym podkreślić, że rozprawa doktorska jest nie tylko efektem wyłącznie samodzielnej pracy Doktorantki, ale również właściwie prowadzonego procesu kształcenia naukowego. Widoczna spójność koncepcji badań, ich etapowość oraz przejście od rozpoznania problemu i jego psychospołecznych uwarunkowań do analizy właściwości narzędzia pomiarowego wskazują na konsekwentnie realizowany kierunek badawczy. W tym kontekście należy również dostrzec rolę Promotora w ukierunkowaniu rozwoju naukowego Doktorantki i tworzeniu warunków do stopniowego osiągnięcia przez nią samodzielności badawczej.

Z obowiązku recenzenta zwracam uwagę na występujące w rozprawie uchybienia językowe, nie wpływają one jednak na jej ogólną ocenę. Pewien niedosyt budzi natomiast brak jednoznacznego odniesienia uzyskanych wyników do sformułowanych problemów badawczych i udzielenia na nie wyraźnych odpowiedzi. Element ten ma istotne znaczenie dla przejrzystości wyводу naukowego, pozwala bowiem na pełniejszą ocenę stopnia realizacji założeń badawczych oraz spójności interpretacji uzyskanych wyników z postawionymi problemami badawczymi.

### **Wniosek końcowy**

Przedstawiona do recenzji praca doktorska Pani mgr Małgorzaty Wąsacz, pt. *Motywacyjne mechanizmy zmiany zachowań zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży z nadwagą i chorobą otyłościową: badania w populacji województwa podkarpackiego* jest przykładem rzetelnej, oryginalnej, koncepcyjnie przemyślanej i starannie wykonanej pracy naukowej, w której poprawnie sformułowano ambitne zadanie badawcze, przeprowadzono precyzyjne badania

oraz poprawnie zinterpretowano ich wyniki. Doktorantka zdobyła się na spojrzenie syntetyzujące, w samym zaś toku badań wykazała się umiejętnością świadomego organizowania doświadczeń. Uzyskane w toku badań wyniki mają duże znaczenie aplikacyjne.

W świetle przeprowadzonej oceny stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Małgorzaty Wąsacz spełnia wymagania określone w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z powyższym wnoszę o dopuszczenie mgr Małgorzaty Wąsacz do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.